

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/179496,Meczenska-smierc-Stefana-Wincentego-Frelichowskiego-w-KL-Dachau-23-lutego-1945-r.html>
25.04.2024, 06:51

Męczeńska śmierć Stefana Wincentego Frelichowskiego w KL Dachau 23 lutego 1945 roku

Ksiądz Stefan Frelichowski był jednym z blisko 3000 polskich duchownych, którzy stracili życie w czasie II wojny światowej. Więziony przez Niemców od września 1939 roku, w ekstremalnych warunkach pobytu w kolejnych obozach, m.in. Stutthof, Sachsenhausen, Dachau, wspierał współwięźniów, spowiadał, potajemnie sprawował msze i udzielał komunii.

Stefan Wincenty Frelichowski urodził się 22 stycznia 1913 r. w Chełmży. Ojciec, Ludwik, był z zawodu piekarzem, matka Marta Olszewska zajmowała się wychowaniem dzieci. W latach szkolnych związał się z harcerstwem. Zapalony wielkimi ideałami, odnajdywał radość w służbie drugiemu człowiekowi, działając w 24. Pomorskiej Drużynie Harcerskiej im. Zawiszy Czarnego. Wstąpił do niej w marcu 1927 r. W swoim pamiętniku tak pisał o swojej roli drużynowego: „Taka drużyna dawałaby swym członkom coś więcej niż samą karność i trochę wiedzy polowej i przyjemne obozy, lecz dawałaby im pełne wychowanie obywatela znającego dobrze swoje obowiązki dla Ojczyzny. Ja sam wierzę mocno, że państwo, którego wszyscy obywatele byłiby harcerzami, byłoby najpotężniejszym ze wszystkich”. Będąc uczniem męskiego gimnazjum humanistycznego w Chełmży, rozwijał się w Sodalicii Mariańskiej, a 1930 r. został jej prezesem.

W 1931 r. wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie. Jako diakon został kapłanem i sekretarzem bp. Stanisława Okoniewskiego. W dniu 14 marca 1937 r. przyjął święcenia kapłańskie. Rok później został wikariuszem w parafii Wniebowzięcia NMP w Toruniu. Był gorliwym apostołem dzieci i chorych, pełniąc funkcję kapelana Chorągwi Pomorskiej ZHP i redaktora „Wiadomości Kościelnych”. 7 września 1939 r. oddziały niemieckiego Wehrmachtu wkroczyły do Torunia, a 17 października aresztowano ks. Frelichowskiego. Osadzony w Forcie VII, realizował nadal swoje ideały harcerskie, a

powołanie kapłańskie realizował w konspiracji, w kolejnych obozach koncentracyjnych w Stutthof, Grenzdorf, Sachsenhausen i Dachau. Późniejszy biskup chełmiński, ks. Bernard Czapliński, tak go wspominał: „Nikt nie zapomni Wielkiego Czwartku 1940 r., gdyśmy mogli dzięki jego staraniom i zapobiegliwości - wprawdzie w sposób katakumbowy - odprawić pierwszą, od chwili aresztowania, Mszę świętą”. W Dachau Wincenty opiekował się chorymi na tyfus. Pozyskał 32 polskich księży, którzy zgłosili się, by na tych blokach pielęgnować zakażonych. Wszyscy oni przeszli ciężki tyfus, a dwóch zmarło.

Ksiądz Stefan Wincenty Frelichowski zmarł 23 lutego 1945 r. w wyniku zarażenia się tyfusem plamistym od chorych, którym posługiwał w ostatnich godzinach ich życia. Śmierć ks. Stefana wywołała wśród współwięźniów poruszenie. Mimo że zdołali się oni już przyzwyczaić do odchodzenia kolegów, przyjaciół, współbraci w kapłaństwie, a ich śmierć najczęściej nie robiła już na nich wielkiego wrażenia, to jednak tym razem było inaczej. Wyjątkowość zmarłego kapłana uznali hitlerowcy, pozwalając w obozie w Dachau na wspólne modlitwy przy trumnie, wyłożonej białym prześcieradłem i kwiatami.

Pamięć o ks. Stefanie zaczęła być pielęgnowana już w Dachau, tuż po jego śmierci. Jego najbliżsi przyjaciele, przede wszystkim ks. Bernard Czapliński (1908–1980) oraz ówczesnie jeszcze kleryk werbistów Marian Żelazek (1918–2006), spisali potajemnie, w latrynie obozowej, wspomnienia o zmarłym. Stanisław Bieńka, student medycyny, który pracował w obozie przy chorych oraz wywoził ciała zmarłych, zachował fragmenty kości palców ks. Stefana. Jedną cząstkę umieścił w odlanej pośmiertnej masce kapłana, drugą natomiast ukrył w kawałku wapna i schował go w metalowym opakowaniu. Wszystkie te wyjątkowe pamiątki przetrwały i po wojnie trafiły do najbliższej rodziny.

Ksiądz Stefan Wincenty Frelichowski został zaliczony w poczet błogosławionych przez papieża Jana Pawła II podczas pielgrzymki do Torunia 7 czerwca 1999 roku. 22 lutego 2003 roku bł. ks. Stefan został ogłoszony patronem polskich harcerzy.